

РІШЕННЯ

Вченої ради Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна з питання: «Про затвердження Порядку формування індивідуальної освітньої траєкторії у частині реалізації права здобувача вищої освіти на вільний вибір освітніх компонентів»

від 03 липня 2025 року, протокол № 18

Заслухавши інформацію проректора з науково-педагогічної роботи Бориса САМОРОДОВА про реалізацію права здобувача вищої освіти Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна на вільний вибір освітніх компонентів та формування індивідуальної освітньої траєкторії, відповідно до підпункту 39 пункту 13.2 розділу 13 Статуту Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, Вчена рада ухвалила:

1. Затвердити Порядок формування індивідуальної освітньої траєкторії у частині реалізації права здобувача вищої освіти на вільний вибір освітніх компонентів (Додаток 1).

2. Деканам факультетів/ директорам навчально-наукових інститутів, керівникам структурних підрозділів довести зміст Порядку, затвердженого пунктом 1 цього рішення, до відома науково-педагогічних/педагогічних працівників, здобувачів вищої та фахової передвищої освіти, співробітників університету тощо та організовувати вільний вибір навчальних дисциплін відповідно до цього Порядку.

3. Начальникові навчального відділу Сергію ЄЛЬЦОВУ забезпечити внесення відповідних змін до Положення про організацію освітнього процесу в Харківському національному університету імені В.Н. Каразіна у термін до 01 вересня 2025 року.

Відповідальний: проректор з науково-педагогічної роботи Борис САМОРОДОВ
Термін виконання: до 01 серпня 2025 року.

Голова Вченої ради

Тетяна КАГАНОВСЬКА

Учений секретар

Олена ФРІДМАН

ПОРЯДОК

формування індивідуальної освітньої траєкторії у частині реалізації права здобувача вищої освіти на вільний вибір освітніх компонентів

1. Загальні положення

1.1. Порядок формування індивідуальної освітньої траєкторії у частині реалізації права здобувача вищої освіти на вільний вибір освітніх компонентів (далі – Порядок) розроблений відповідно до законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про забезпечення функціонування української мови як державної», Статуту Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, Стратегічних цілей і намірів Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна до 2030 року, Положення про організацію освітнього процесу в Харківському національному університеті імені В.Н. Каразіна, інших нормативно-правових актів, у тому числі Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна (далі – університет), в сфері вищої освіти.

1.2. Порядок визначає процедуру та механізм реалізації права здобувача вищої освіти (далі – здобувач) на вільний вибір освітніх компонентів у межах формування його індивідуальної освітньої траєкторії на всіх рівнях вищої освіти (першому (бакалаврському), другому (магістерському), третьому (освітньо-науковому), створення каталогу вибірових освітніх компонентів Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, вибору освітніх компонентів (навчальних дисциплін) та формування навчальних груп.

1.3. Метою Порядку є:

1.3.1. забезпечення умов для індивідуалізації та гнучкості освітнього процесу в університеті;

1.3.2. розвиток академічної свободи та автономії здобувачів;

1.3.3. сприяння формуванню загальних компетентностей, у тому числі soft skills, фахових (спеціальних, предметних) компетентностей, особистісному зростанню та конкурентоспроможності випускників університету;

1.3.4. підвищення мотивації здобувачів до навчання та їхньої відповідальності за власний освітній вибір.

1.4. Індивідуальна освітня траєкторія – це персональний шлях реалізації освітнього потенціалу здобувача, що формується з урахуванням його здібностей, інтересів, потреб, мотивації, можливостей, а також наявних освітніх та наукових ресурсів університету та вимог освітньої програми.

1.5. Вільний вибір освітніх компонентів – це право здобувача обирати освітні компоненти, що не є обов'язковими для вивчення згідно з освітньою програмою, з метою поглиблення знань, розширення світогляду та формування власного унікального профілю фахівця.

Здобувач обирає освітні компоненти у межах, передбачених відповідною освітньою програмою та навчальним планом, в обсязі, що становить не менш як 25 відсотків загальної кількості кредитів ЄКТС (не менше ніж 10 відсотків для спеціальностей, що передбачають доступ до професій, для яких запроваджено додаткове регулювання). При цьому здобувачі певного рівня вищої освіти мають

право вибирати освітні компоненти, що пропонуються для інших освітніх програм та рівнів вищої освіти.

1.6. Вибір освітніх компонентів здійснюється здобувачем у процесі формування вибіркової частини індивідуального навчального плану з дотриманням послідовності вивчення (структурно-логічної схеми) та урахуванням пререквізитів таких освітніх компонентів.

Пререквізити – освітні компоненти, що передують вивченню певної навчальної дисципліни, та містять знання, уміння й навички, необхідні для її освоєння.

1.8. В основу реалізації права здобувача на вільний вибір освітніх компонентів в університеті покладено такі принципи:

1.8.1. Академічної доброчесності: процес вибору та подальшого опанування освітніх компонентів здійснюється з дотриманням академічної доброчесності.

1.8.2. Відкритості та прозорості: інформація про освітні компоненти, що пропонуються для вибору, є повною, актуальною, загальнодоступною та своєчасно розміщується на офіційних ресурсах університету (вебсайті, ПС «Деканат», факультетських сайтах).

1.8.3. Відповідальності: здобувач несе відповідальність за свій вибір, своєчасність вивчення та результати навчання за обраними ним компонентами.

1.8.4. Добровільності: вибір освітніх компонентів здійснюється здобувачем на добровільній основі.

1.8.5. Доцільності та відкритості: обрані освітні компоненти мають бути логічно пов'язані з освітньою програмою, відповідати індивідуальній освітній траєкторії здобувача, сприяти розширенню його компетентностей. Здобувач має право на отримання всебічних консультацій від гарантів освітніх програм, деканатів факультетів/директорів навчально-наукових інститутів, науково-педагогічних та педагогічних працівників, центру розвитку кар'єри, управління соціальних освітніх ініціатив та розвитку спільнот, інших підрозділів університету щодо змісту, програмних результатів навчання, доцільності вибору освітніх компонентів, їх відповідності навчальним планам та професійним компетентностям.

1.8.6. Орієнтованості на результат: вибір освітніх компонентів має сприяти досягненню визначених освітньою програмою результатів навчання.

2. Порядок створення каталогу вибірових освітніх компонентів

2.1. Університет забезпечує максимальну прозорість та доступність інформації щодо вибірових освітніх компонентів, зокрема централізоване формування та оприлюднення переліків вибірових освітніх компонентів. Це дозволяє здобувачам ефективно реалізувати своє право на формування індивідуальної освітньої траєкторії.

2.2. Щороку, до 1 червня, університет оприлюднює на офіційному веб-сайті та в ПС «Деканат» затверджений відповідним наказом Каталог вибірових освітніх компонентів Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (далі – Каталог).

2.3. Каталог містить повний перелік доступних для вибору навчальних дисциплін, і складається із двох розділів: 1. Загальноуніверситетські вибірові навчальні дисципліни та 2. Фахові вибірові навчальні дисципліни.

У Каталогі вказуються назви та коди пропонованих для вибору навчальних дисциплін з активними посиланнями на Google-форму (форму відповідної заяви для задоволення прав здобувачів на вибір навчальних дисциплін, що пропонуються для інших освітніх програм та рівнів вищої освіти), детальні анотації навчальних дисциплін Каталогу: пререквізити, короткий опис змісту, цілі навчання, обсяг у кредитах ЄКТС та годинах, форми підсумкового контролю, інформація про викладачів тощо.

2.4. Загальноуніверситетська вибіркова навчальна дисципліна – це освітній компонент, що забезпечує формування базових загальних компетентностей.

2.5. Фахова вибіркова навчальна дисципліна – це освітній компонент, який пропонується певною освітньою програмою та навчальним планом для вільного вибору здобувача, вивчення якої дозволяє поглибити фахові (спеціальні, предметні) компетентності щодо майбутньої професійної діяльності.

2.6. Перелік загальноуніверситетських вибірових навчальних дисциплін формується навчальним відділом на підставі пропозицій факультетів/ навчально-наукових інститутів щодо освітніх компонентів циклу загальної підготовки, які плануються до реалізації у наступному навчальному році. Термін подання пропозицій на наступний навчальний рік – щорічно до 1 травня року поточного навчального року.

2.7. Перелік фахових вибірових навчальних дисциплін формується навчальним відділом на підставі службових записок факультетів/навчально-наукових інститутів щодо освітніх компонентів циклу професійної підготовки, які плануються до реалізації для здобувачів певних років навчання та рівнів вищої освіти у наступному навчальному році згідно з навчальними планами та освітніми програмами. Термін подання пропозицій на наступний навчальний рік – щорічно до 1 травня року поточного навчального року.

2.8. Мінімальний обсяг вибірових освітніх компонентів, передбачених певною освітньою програмою та навчальним планом, повинен складати

2.8.1. Для освітньо-професійних програм першого (бакалаврського) рівня – не менше 60 кредитів ЄКТС, з них:

1) освітні компоненти циклу загальної підготовки (загальноуніверситетські вибірові навчальні дисципліни) – 12 кредитів ЄКТС;

2) освітні компоненти циклу професійної підготовки (фахові вибірові навчальні дисципліни) – 48 кредитів ЄКТС;

2.8.2. Для освітньо-професійних програм першого (бакалаврського) рівня зі спеціальностей, для яких запроваджене додаткове регулювання, – не менше, як 24 кредити ЄКТС, з них:

1) освітні компоненти циклу загальної підготовки (загальноуніверситетські вибірові навчальні дисципліни) – 9 кредитів ЄКТС;

2) освітні компоненти циклу професійної підготовки (фахові вибірові навчальні дисципліни) – 15 кредитів ЄКТС;

2.8.3. для освітньо-професійних програм другого (магістерського) рівня – не менше як 24 кредити ЄКТС та 9 кредитів ЄКТС, для освітньо-професійних програм зі спеціальностей, для яких запроваджено додаткове регулювання;

2.8.4. для освітньо-наукових програм другого (магістерського) рівня – не менш як 30 кредитів ЄКТС та 12 кредитів ЄКТС, для освітньо-наукових програм зі спеціальностей, для яких запроваджено додаткове регулювання.

2.9. За бажанням здобувачі другого (магістерського) та третього (освітньо-наукового) рівнів вищої освіти мають право, у межах загального обсягу кредитів ЄКТС, передбачених на вибіркові освітні компоненти відповідного рівня вищої освіти, обирати для вивчення загальноуніверситетські вибіркові навчальні дисципліни в обсязі не більше 6 кредитів ЄКТС та 3 кредити ЄКТС для освітніх програм зі спеціальностей, для яких запроваджено додаткове регулювання.

2.10. Освітні програми і навчальні плани, які реалізуються університетом, повинні містити вибіркові освітні компоненти загальним обсягом:

2.10.1. Загальноуніверситетська вибірка навчальна дисципліна – 3 кредити ЄКТС.

2.10.2. Фахова вибірка навчальна дисципліна – 3 або 6 кредитів ЄКТС.

2.11. Зміст вибіркової навчальної дисципліни визначається її робочою програмою.

3. Процедура вибору освітніх компонентів (навчальних дисциплін) та формування навчальних груп

3.1. Здобувачі ознайомлюються з Каталогом: переліком вибірових освітніх компонентів, їхніми анотаціями, пререквізитами, обсягом у кредитах ЄКТС, результатами навчання, формою підсумкового контролю та іншими необхідними відомостями для подальшого формування вибіркової частини індивідуального навчального плану.

3.2. Вибір вибірових освітніх компонентів здійснюється здобувачами через Особистий кабінет студента в системі ПС «Деканат» у встановлені університетом терміни. Повторний вибір одного і того ж освітнього компоненту протягом всього періоду навчання не допускається.

3.3. Факультети/навчально-наукові інститути забезпечують якісне консультування здобувачів щодо формування вибіркової частини їх індивідуальних навчальних планів: організовують консультаційні зустрічі, презентації вибірових дисциплін, де куратори навчальних груп, гаранті освітніх програм, науково-педагогічні та педагогічні працівники тощо надають відповідні роз'яснення.

3.4. Загальноуніверситетські вибіркові навчальні дисципліни першого освітнього (бакалаврського) рівня вивчаються у 3,4,5,6 семестрах та у 3,4,5 для освітньо-професійних програм зі спеціальностей, для яких запроваджено додаткове регулювання по одній у кожному семестрі, форма контролю – залік.

Фахові вибіркові навчальні дисципліни першого (бакалаврського) рівня вивчаються у 3,4,5,6,7,8 семестрах, форма контролю – залік або екзамен.

Вибір здійснюється здобувачем через Особистий кабінет в ПС «Деканат».

Фахові вибіркові навчальні дисципліни другого (магістерського) рівня вивчаються у 1,2,3,4 семестрах, форма контролю – залік або екзамен.

Вибіркові освітні компоненти третього (освітньо-наукового) рівня вивчаються, починаючи з 2-го семестру першого року навчання.

3.5. Період обрання освітніх компонентів встановлюється щороку відповідним наказом університету.

3.6. Вибір освітніх компонентів циклу загальної підготовки (загальноуніверситетських вибірових навчальних дисциплін) здійснюється:

3.6.1. Для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вибір відбувається наприкінці весняного семестру поточного навчального року для дисциплін, які вивчатимуться в осінньому та весняному семестрах наступного навчального року.

3.6.2. Для здобувачів другого (магістерського) та третього (освітньо-наукового) рівнів, які виявили бажання обрати для формування вибіркової частини індивідуального навчального плану загальноуніверситетські вибіркові навчальні дисципліни, вибір здійснюється впродовж першого тижня першого семестру навчання.

3.6.3. Здобувачі обирають по одній загальноуніверситетській вибірковій навчальній дисципліні на семестр (дві дисципліни на навчальний рік).

3.6.4. Якщо здобувач не скористався своїм правом особистого вибору загальноуніверситетської вибіркової навчальної дисципліни у встановлені терміни, ПС «Деканат» розподіляє його випадковим чином на одну з доступних навчальних дисциплін.

3.7. Вибір освітніх компонентів циклу професійної підготовки (фахових вибірових навчальних дисциплін) здійснюється:

3.7.1. Для здобувачів першого (бакалаврського) рівня реєстрація на вибіркові навчальні дисципліни з пропозицій освітніх програм відбувається наприкінці весняного семестру поточного навчального року на наступний навчальний рік.

3.7.2. Для здобувачів другого (магістерського) та третього (освітньо-наукового) рівнів реєстрація відбувається впродовж першого тижня першого семестру навчання (перша хвиля) на весь період навчання.

3.7.3. Для оптимізації формування навчальних груп процес вибору фахових вибірових навчальних дисциплін проводиться у дві хвилі:

1) перша хвиля: здобувачі здійснюють свій вибір у визначений період. Після її завершення, ПС «Деканат» аналізує кількість обраних дисциплін та формує навчальні групи з урахуванням мінімальної наповнюваності. Якщо на дисципліну зареєструвалася недостатня кількість здобувачів для формування навчальної групи, реєстрація на таку дисципліну скасовується, а дисципліна не пропонується для вибору у другій хвилі;

2) друга хвиля: здобувачі, які не змогли зареєструватися на обрані дисципліни у першу хвилю (через неформування навчальної групи), отримують можливість обрати дисципліни зі списку тих дисциплін, за якими успішно були сформовані навчальні групи під час першої хвилі.

3.7.4. Якщо здобувач протягом обох хвиль не здійснив свого вибору, ПС «Деканат» розподіляє таких здобувачів на дисципліни, за якими успішно були сформовані навчальні групи у другу хвилю.

3.8. Здобувачі, які виявили бажання обрати для формування індивідуального навчального плану вибіркові навчальні дисципліни, передбачені навчальними планами інших освітніх програм/рівнів вищої освіти/спеціальностей, повинні заповнити відповідну Google-форму (заяву), розміщену на офіційному сайті університету за активним посиланням відповідної навчальної дисципліни Каталогу.

Здобувач зазначає контактну інформацію про себе, навчальну дисципліну, яку бажає обрати для вивчення (назву, освітню програму, рівень вищої освіти,

спеціальність), дані, що підтверджують виконання пререквізитів, достатніх для освоєння такої вибіркової навчальної дисципліни.

Заява здобувача опрацьовується навчальним відділом та протягом 1-го дня, далі передається відповідному факультету/ навчально-наукового інституту для прийняття рішення щодо можливості надання дозволу на вивчення обраної здобувачем навчальної дисципліни.

Відповідне рішення протягом 3-х робочих днів приймається комісією, до складу якої входять:

- 1) гарант освітньої програми, до вибіркової частини освітніх компонентів якої входить така навчальна дисципліна;
- 2) завідувач кафедри, що забезпечує реалізацію такої навчальної дисципліни;
- 3) науково-педагогічний та/або педагогічний працівник, який забезпечує викладання такої навчальної дисципліни;
- 4) гарант освітньої програми, на якій навчається здобувач, за згодою.

3.9. У окремих випадках, реєстрація може відбуватися відповідальними працівниками факультетів/навчально-наукових інститутів на основі письмових заяв здобувачів. Ці працівники забезпечують інформування студентів про деталі реєстрації шляхом надсилання повідомлень на електронну пошту здобувача.

3.10. Обрані вибіркові навчальні дисципліни стають обов'язковою складовою індивідуального навчального плану здобувача (обов'язковими для вивчення), а успішне їх опанування є умовою для здобуття відповідного ступеня вищої освіти.

3.11. У виняткових випадках та за наявності обґрунтованих причин, які унеможливають або значно ускладнюють вивчення раніше обраної дисципліни, здобувач має право змінити обрану ним вибірку навчальну дисципліну на іншу.

Така зміна допускається протягом перших двох тижнів з початку навчального семестру, в якому передбачається вивчення відповідної навчальної дисципліни. Після закінчення цього терміну зміна вибору не допускається.

Здобувач, який бажає змінити обрану вибірку навчальну дисципліну, подає на ім'я декана/директора факультету/навчально-наукового інституту, на якому він навчається, заяву з обґрунтуванням причини зміни вибору (наприклад, зміни професійних інтересів, накладання розкладу занять з іншими обов'язковими дисциплінами, зміни у стані здоров'я тощо) та вказати бажану нову вибірку дисципліну.

Рішення про погодження або відмову у зміні вибіркової навчальної дисципліни приймається деканом/директором факультету/навчально-наукового інституту за погодженням з гарантом освітньої програми (у випадку фахових дисциплін) або навчальним відділом (у випадку загальноуніверситетських дисциплін) у триденний термін.

Здобувач, якому було погоджено зміну вибіркової навчальної дисципліни, зобов'язаний самостійно та у повному обсязі опанувати пропущений матеріал нової дисципліни. Повторна зміна вибірових дисциплін протягом одного і того ж семестру не допускається.

4. Прикінцеві положення

4.1. Зміни та доповнення до Порядку затверджуються Вченою радою університету та вводяться в дію наказом ректора.